

«Їхали збирати врожай цитрусових, а попали на війну»

Костопільчанин В'ячеслав Удодік народився і виріс у селі Поляни сусіднього Березнівського району. Звідти пішов служити до Збройних сил колишнього Радянського Союзу.

Одягаючи військову форму в місті Берегове Закарпатської області, не думав – не гадав, що доля занесе його на війну в далекий Афганістан.

Тоді, власне, її просто ще не було.

В'ячеславу Микитовичу випало бути в числі тих, хто потрапив туди одним з перших.

Про те, як це відбувалося та що судилося пережити на землі чужої країни, ветеран-«афганець» розповідає нашим читачам.

Коли їхали в Термез, раділи, що так пощастило

– Моя військова служба почалася 15 овтня 1979 року в мотострілковому полку місті Берегове. Краса сонячного Закарпаття справила дуже гарне враження і я ув радіє, що потрапив саме сюди. Через кілька днів мене разом з іншими молодими елдатами відправили в Мукачеве. Там розшувувалася «учебка». Я потрапив до зводу гранатометників. Вивчав будову радянських гранат, одного разу навіть постріяв із гранатомета.

Запам'ятався як на початку гоудня. В

жені гори. До цього тут більше двадцяти років не було снігу, а тієї зими він чомусь випав. Звісно, що така картина викликала стурбованість. Помалу починали розуміти, що не бачити нам бананового раю, як власних вух.

Коли ж салон літака спорожнів, почули команду: «Построїться». І як тільки всі вишикувалися в шеренгу, пролунало: «Пристегнуть магазини! Без команди – не стрелять!» Від цих слів по тілу «пробігли» мурашки. Кожен думав: «Що будемо робити далі?»

Тим часом почало смеркати. Побачили, як неподалік нас промчало п'ять мотоциклів «Урал». На колясці кожного – кулемет.

Проживання без елементарних побутових умов та постійна напруга призвели до того, що у всіх, хто зі мною служив, завелися воші. З цим злом нічого не можна було зробити, бо вода була на вагу золота, а жодних дезінфікуючих засобів нам не видавали.

Чесно кажучи, дуже хотілося, щоб ті події назавжди вивітрилися з пам'яті. Але, мабуть, так ніколи не буде. Кожному з нас Бог дає свою долю і відміряє певний проміжок часу для земного життя.

В бою під Кандагаром на моїх очах загинуло двоє молодих солдат. Той бій запам'ятався мені на все життя. Ми, молоді і «необстріляні», перший раз супроводжували колону з продуктами. Попереду автомашин йшло два БТРи, замикали колону БРДМи. Душмани почали стріляти несподівано. Наш комбат майор Осипов подав команду «Занять оборону». До цього ніхто з бійців ще жодного разу не брав участі в боях, тому не всі знали, що робити. Не буду лукавити, я також розгубився. Почав стріляти по горах навмання. Були й такі, що з переляку забули зняти запобіжник в автоматі і зброя так і не вистрілила. Добре, що підмога вчасно надійшла... Після того бою майор Осипов сказав такі слова: «Детей набрали, а молока не дають».

Минуло зовсім небагато часу і мені безпосередньо довелося заносити «цинки» в «Чорний тюльпан». Признаюся, в такі хвилини ставало страшно. Але ще страшніше було тоді, коли доводилося бувати на впізнанні загиблих солдат. Бувало таке, що вбитих друзів впізнавали лише по «наколках» на тілі... Мабуть, саме через це всі, хто служив у Афганістані, робили їх.

Дякувати Богу, доля виявилася милосердною до мене. Хоча могло бути й інакше. Афганські бойовики, яких ми називали душманами, були дуже підготовленими. Вони добре знали гірську місцевість і вміло стріляли. Були випадки, що влучали прямісінько в офіцерські кокарди. Душмани, як правило, несподівано з'являлися і безслідно зникали. В перший рік служби кілька разів довелося прочісувати афганські кишляки. В таких походах пропало безвісти немало наших солдат.

... Дуже зтяжним і запеклим був бій у травні 1981-го. Наш полк брав участь у Пандшерській операції. Пам'ятаю, ми опинилися у незavidному становищі. Душмани, які позаймали вигідні позиції, бачили нас, як на долоні. У тому бою загинуло багато наших воїнів. Я вів вогонь із-за високого каменю, а коли спробував перебігти в інше місце, дістав кульове поранення в ліву ногу.

суботу, всіх курсантів учбового центру терміново відвезли з Мукачєва назад в полк у Берегове. Наступного дня, в неділю, всіх, хто там служив, вишикували на плацу. На військовому «УАЗику» приїхав командир полку. Він вийшов з машини, привітався і голосно промовив: «Товарищи офіцери и солдаты! По приказу Родины надо помочь дружественному народу Афганистана убрать урожай. Вы отправитесь собирать апельсины, мандарины, бананы. А заодно и здоровье поправите...»

Після цих слів всі дружно і голосно закричали: «Ура-а-а!»

Того ж дня нас посадили в потяг і повезли в Середню Азію, в місто Термез. Їхали кілька діб. З вагонів нікого не випускали. Та ніхто цим не переймався. Багато хлопців думками вже обривали отой «небувалий» урожай в апельсинових та бананових садах Афганістану. Ми раділи, що нам так пощастило. Дехто навіть додому встиг у вагоні про таке «щастя» написати. Невідомий Афганістан чомусь уявлявся ще красивішим та екзотичнішим ніж наше сонячне Закарпаття. Там, у поїзді, ніхто й гадки на мав, що нас чекає попереду.

Перша підсвідома тривога з'явилася в Термезі, де кожному видали новенькі автомати та по чотири ріжки з бойовими патронами. Хлопці переводили погляд один на іншого й пошепки запитували: «Навіщо?» А хтось чи то жартома, чи то всерйоз промовив: «Будемо не лише банани рвати, а й вовків відстрілювати». Почувши це, офіцер додав: «Волков там, возможно, и нет, а вот шакалы точно есть!»

У Термезі, на пересильному пункті, переночували, а наступного дня нас відвезли на військовий аеродром. Там вже чекав великий транспортний літак ІЛ-86. У нього напхали солдат, як тюльки в бочку. Аби було легше летіти, рюкзаки з речами сказали не брати. Їх нам мали доставити автомобілями. Після обіду літак приземлився в Кабулі.

На календарі було 29 грудня 1979 року.

Після команди «Пристегнуть магазини!» по тілу «пробігли» мурашки

Афганістан зустрів нас невеличким морозцем. Першим, що впало в око, засні-

Таку картину не раз показували у кінофільмах про Велику Вітчизняну війну. Але то ж було в кіно, а тут все наяву.

Мотоцикли поїхали в бік гір. Було видно, як на вершинах виблискують жовто-червоні лінії від трасуючих куль. Стояв і думав: «Мамо, мамо, куди я потрапив?»

Через хвилин сорок на аеродромі з'явилася автоколона автомобілів «Урал» та «ЗІЛ-66». По команді зайняли місця в брезентованих кузовах і рушили в напрямку гір. Їхали близько двох годин. По гірській дорозі машину дуже трясло і кидало. Думав, що ось-ось перекинемося. Дякувати Богу, цього не трапилося.

Там, де зупинилася машина, в нічній темряві розгледіли три невеликі палатки. На той час в них перебували воїни запасу, або, як їх ще називають, «партизани». Вони були таджицької та узбецької національностей. Побачивши нас, всі, як один, повибігали з палаток і почали стріляти з автоматів. «Дембел, дембел...», - радісно кричали. Якийсь час ситуація була неконтрольованою, автоматні черги сипалися не лише вгору, а й у різні боки. Здалося, навіть, що ось-ось кулі полетять і в нас.

Та через кілька хвилин стрілянина стихла. По команді офіцерів «партизани»-азіати швидко повантажилися на автомашини. Загуркотіли мотори і від їхньої присутності не залишилося й сліду.

У кожній із трьох палаток, які стали нашими казармами, стояла півка-«буржуйка», а на землі лежала старенька ковдра. Наші солдатські рюкзаки та спальні матраци «добиралися» до нас автомобільним транспортом, тому кілька тижнів довелося спати прямо на землі з автоматом під головою.

Так сталося, що всіх хлопців, з якими служив на Закарпатті, «порозкидали» по інших частинах. Із земляків залишився лише Андрій Бондар із Острозького району. Решта бойових побратимів були з Росії, Кавказу та середньоазіатських республік.

Я не пам'ятаю, як зустрів 1980-й рік. Скажу лише, що того року від безсоння та недоїдання повністю втратив вимір часу. Додому ж писав, що в мене все нормально, харчів вистачає. Хоча були випадки, що більше місяця нам не доставляли продуктів, жили на одних лише сухпайках. Це вже пізніше самі призналися хліб пекти.

**В'ячеслав Удодік (справа) із земляком
Андрієм Бондаром (Кабул, 1981 р.)**

Рахував цинкові домовини і думав: «А хтось же полетить в них додому...»

Мабуть, правду кажуть, що страшно буває лише першого разу. Хотіли ми того чи ні, а мусили змиритися з тим, що потрапили на війну, а на війні, як відомо, страх — не помічник, а твій ворог. Тому в наступних бойових операціях вели себе холодно-кровніше. Дуже допомагала підтримка та взаємориучка друзів. Незважаючи на те, що в роті служили хлопці різних національностей, там, в Афганістані, ми всі були, як одна сім'я.

Кабул. Кандагар. Пуліхумрі. Баграм. Це ті місця, куди закидала мене армійська доля. Про ту війну можна розповідати багато, але ж так не хочеться зайвий раз тривожити серце.

Пригадую, як на моїх очах солдати розвантажували літак військово-транспортної авіації, який доставив із Союзу цинкові домовини. Почав рахувати: «одна, дві... десять... двадцять п'ять...». Рахував і думав: «А хтось же полетить в отих домовинах додому... Кого ти обереш своєю жертвою, Афганська війна?»

На війну грошей вистачало, на лікування — нема

Після того, як вийшов з госпіталю, де пролежав більше двох місяців, командування дозволило поїхати додому у відпустку. Моє прізвище внесли в нагородний список медалью «За відвагу». Проте я її так і не отримав. Мабуть, там, у штабних кабінетах, критерії героїзму були іншими. Та я не ображаюсь. Найвищою нагородою є те, що Господь зберіг мені життя.

Болить інше. Сьогодні поранення дає про себе знати. Стало важко ходити. Лікарі сказали, що треба обов'язково робити операцію по заміні кульшового суглобу. Вона коштує 45 тисяч гривень. Такої суми сім'я не має. Спробував просити допомоги, але всюди кажуть: «грошей нема». Хоча не покидає надія, що хтось та відгукнеться. Бо ж світ не без добрих людей.

Прикро, що у свій час кошти на війну були, а сьогодні на лікування нема. Та що поробиш, коли живемо в такій державі...

Олександр НИКОНЧУК.